

Светомаксимовско исповедништво и светоартемијевска борба за православље

Христос васкрсе!

Благодарност је Богу, на првом месту, али и част и задовољство поздравити овим свепобедним поздравом овај свештени сабор народа Божјег – Нови Израил, род изабрани, народ свети, народ задобијени (1. Петр. 2, 9). Као што и рече Господ устима Мојсијевим: *Кажите синовима Израилевим, и реци им: празници Господњи, које ћете звати свети сабори, ово су празници Моји* (3. Мој. 23, 2). А шта нам је чинити на нашим светим сабрањима, учи нас други старозаветни мудрац, те вели: *Слушајте, децо, наставу очеву, и пазите да бисте познали мудрост... Држите се наставе и не пуштајте је, чувајте је, јер вам је живот.* (Прич. 4, 1-13). Дакле, на овим нашим хришћанским сабориштима као главни циљ имамо држање *наставе очеве*, јер нам је у њој *живот*. А Богу хвала, имамо и чију наставу и држати. Зато, следећући таквој светописамској науци и мудрости ове године смо се нашли пред великим задатком и циљем, тешким по обиму, лаким по садржини. Циљ нам је, наиме, да макар у скицама покажемо сав онај историјски пут одбране вере православне, а тиме и пут

Цркве, од древног хрисопољског и хелеспонтског авве Максима, до новојављеног авве црноречког, а потоњег епископа рашко-призренског Артемија, са акцентом на усклађеност и континуитет њиховог двоједног пута.

Господ утврђује кораке сваког човека и мио Му је пут његов (37, 23), вели цар и пророк, тим пре Господ утврђује стопе историјског хода и живота Цркве Своје. А стопе Цркве јесу стопе светих угодника Божјих у Цркви. Зато и ми своје путеве, своје кораке и стопе премеравамо њима и чинимо их са њима, ходећи сходно отачком аманету светог Јустина Ћелијског: *у корак са свима светима*. Јер је то једини пут Цркве, пут Христов, будући да је пропућен од стране оних који су Христови – тј. од светих, облагодаћених људи, посебно од исповедника и учитеља вере православне. Дакле, овај задатак је тежак по обиму, али лак по садржини, јер је лако и прелако показати светодуховску усклађеност и светоотачку хармонизованост оног пута, којим је ишао свети исповеднички авва Максим и оног пута којим је ишао блажене успомене, наш свети авва и епископ Артемије, јер је то заправо један, једини пут истине Христове, пут отачки, пут Цркве, и све наше настојање је остати на њему.

Нећемо овде пренети ништа ново, клонећи се обичаја оних који измишљају новачења, од којих Црква данас и вазда страда, већ ћемо само подсетити на сву светоотачку утемељеност и оправданост става наше Епархије, њених догматско-канонских темеља, на којима смо утврђени од стране нашег блаженопочившег авве Артемија. Као што и сам свети авва Максим у своје време исповедајући рече: *Ја никаквог свог властитог догмата немам, већ општи (догмат) весељенске Цркве. Јер ја нисам унео ниједну нову реч, која би се називала мојим догматом.*¹

Историја Цркве је историја исповедања вере православне, некада пред мирном и благоверном паством, некада пред безбожним мучитељима, некада пред богохулним јеретицима, они су се смењивали, али је Христова истина у Цркви и Црквом, увек остајала иста, једна и једина, целосна, неокрњена, иако сведочена устима и крвљу многих Христових сведока. Но ти многи су исповедали веру као један, *једним устима и једним срцем*. Овом приликом смо намерили да наше обраћање не буде неко предубоко теолошко образлагање, већ једноставно и лако разумљиво и ученом и простом, али

---

¹ Наводи светог Максима и његовог дијалога са јеретицима узети су из: *Житија светих за јануар, архим.Јустин Поповић, Београд, 1972. године, 651-672. стр.* Речи у заградама су наше.

сваком у истини стојећем и благоверном слуги Христовом, са посебним акцентом и ослањањем на светомаксимовско теолошко и исповедничко предање, тако блиско и нашем блаженопочившем старцу и тако слично његовој исповедничкој борби и путу.

Много је данас заједљивих нападача, клеветника нас и пута којим идемо, много је циничних питања и провокација упућених на рачун наше Епархије, нашег исповедничког става и пута. Ти питачи-кушачи и та питања немају циљ спознају истине, већ искључиво оспоравања догматско-канонског става нас и нашег блаженопочившег старца, као и наше Епархије, наше бробе за веру отачку. Верујемо да је управо из тог разлога Бог учинио да пут нашег старца, наше Епархије, тиме и наш пут којим, подржавани Богом, идемо, буде готово идентичан, истоветан не само по суштини већ и по форми, оном путу, подвигу и исповедању, који је проходио свети Максим Исповедник. Отуда светоотачке и богонадахнуте одговоре на сва она несветоотачка и небогонадахнута, заједљива питања, која су нама упућена, навешћемо овом приликом, не умујући по своме, већ користећи одговоре светог Максима Исповедника, на иста питања, која су њему упућивана

тада, као и нама данас. Тиме ћемо, правећи својеврсну дијалошко-историјску паралелу, показати да је и наш свети старац и авва Артемије, као и ми скупа са њим, био и остао на путу светомаксимовском, а то значи на путу светоотачком.

Дакле, да почнемо ово наше светоотачко и историјско преслишавање.

Нашег светог старца, као између осталог и нас саме, често данашњи једновољници у екуменистичкој заблуди, кушачки пропитују: *ко вас признаје, која помесна Црква, односно, којој помесној цркви ви уопште припадате?* Као што су у осталом некада јеретици, заједљивци питали исто светог Максима: *Којој цркви припадаш: византијској или римској, антиохијској или александријској, или јерусалимској?* На то, свети Максим одговара којој Цркви припада, те вели: *Христос Господ назва васељенском Црквом право и спасоносно исповедање вере. Зато и Петра назва блаженим што изрече такво исповедање, и обећа да на таквом исповедању сазида Цркву своју.* Дакле, Црква је православно исповедање вере, тој Цркви припадамо и ми, понављајући са светим Максимом његов богонадахнути и јеванђелски одговор, понављајући, по

теолошком смислу и садржини, исти одговор нашег светог старца Артемија, који је својевремено писао: *Ми до даљњег остајемо у дијахрониској Цркви (Διαχρονική Εκκλησία – вековна Црква), у заједници са свима Светима, у служби Богу и народу своме.*² Ово је кључни моменат светомаксимовске еклисиологије, која је наше највеће упориште и ослонац у данашњој најезди екуменистичке јереси, која је заправо еклисиолошка јерес, јер преиначује православно разумевање и богонадахнуто учење о Цркви. Јако је битно истаћи и путеве јереси сергијанизма, међу данашњим следбеницима глобалистичког *православља*, званог екуменизам. Заблуда сергијанства и екуменизма, као често и свих јереси у Цркви, јесте наводно чување Цркве искључиво у спољашњем, пројавном, несуштинском смислу, очувавањем само њене административне, институционалне форме, а потпуно на уштрб њеног одогмаћеног православног исповедања вере, а свети Максим управо на том православном исповедању вере инсистира, као на суштинском темељу Цркве. Зато, екуменисти данас иду наводно ка циљу очувања спољашњости и форме Цркве Христове, уништавајући њено догматско упориште и срж, односно – њу саму.

---

² Епископ Артемије, обраћања: „Нек се зна“ - <https://www.eparhija-prizren.org/neka-se-zna/>

Управо зато ћемо ми, поучени отачким, благочестивим схватањем Цркве, као православног исповедања вере, чувати управу ту њену, догматску суштину, дајући предност њој, а не институционалној, административно-бирокупатској форми Цркве. Ову њену форму ваља чувати свакако, у мери у којој је у датим околностима могуће, али никада не на уштрб догматске исправности и чистоте Цркве. Баш као што се види из одговора светог Максима у дијалогу са јеретицима његовог доба, подобним данашњим екуменистима, на оптужбе зашто није у општењу са цариградском патријаршијом и осталим патријарсима упалим у јерес монотелитску, где је записано следеће: *Тада га упита епарх (јеретик): Јеси ли у заједници са овом црквом, или не? Светитељ одговори: Нисам у заједници. Епарх упита: Зашто? Светитељ одговори: Зато што је одбацула православне Саборе. Епарх му рече: Ако је наша црква одбацула Саборе, како се они онда налазе у календарском диптиху. Светитељ одговори: Каква је корист од имена њихових и спомињања, када су догмати њихови одбачени?* Овде дакле свети авва Максим појашњава да не вреди патријарсима и клиру што номинално усвајају Васељенске саборе, кад својом јереси веру тих сабора

одбацују, баш као што је случај са данашњим јеретицима, екуменистима, који обележавају *Торжество православља*, светкују спомене светих сабора, светих исповедника вере, канонизују светог Јустина Ћелијског, највећег антиекуменисту међу светим оцима, а на самом делу творе, упражњавају и следе пут и ставове екуменистичког зловерја. Управо тиме екуменисти издају саму суштинску поруку и науку светих отаца, суштински садржај светих сабора Цркве, тиме саму суштину Цркве, садржану у неизмењеној вери православној. Зато је таква љуштура искључиво спољашње црквености код екумениста и новотараца, само једна ужасна симулација Цркве и црквеног живота и порицање истог, будући лишена оживотворавајуће силе истините вере православне. Јер ван исправне вере отачке незамислива је исправна, православна духовност и живот у Цркви. Односно, без православне догматике, нема православне етике.

Дакле, већ се назире непобитна чињеница да је главно оруђе светог Максима у борби за очување вере православне на првом месту недвосмислено и ревносно, детаљно, савесно, прецизно и до танчина марљиво исповедање вере православне, и прекид литругијског

оштења са неправославнима, на другом месту. Наравно, као што нама данас екуменисти и новотарци, следбници либералног, релативистичког приступа вери веле, да ми ситничаримо у вери, исте те оптужбе упућиване су и светом Максиму Исповеднику, на шта је одговарао следеће: *Неизоставно је потребно... да благоверје поштујемо истином.*

Но, ево како је текла та његова борба са јеретицима: Преподобног су на све начине нагонили да прихвати тзв. *Типос*, царев изложење вере, пуно монотелитске јереси, која је погрешно учила да у Христу постоји само једна воља, што свети Авва никако није хтео, а говорили су му јеретици: *Прими царев Типос, не као поуздани догмат вере, него као решење спорних питања, јер је написан не као догмат него као решење... То је учињено, да би тешке ствари постале разумљиве, како не би они префињени изрази нашкодрили људима.* – Ава Максим рече: *Напротив, сваки се човек освећује исповедањем вере.* – Патриције Троил (јеретик) прозбори: *Типос не одбацује две воље у Христу, већ наређује да сви преко тога прелазе ћутке.* – Ава Максим одговори: *Прећутати реч, то значи одбацити је. Јер Дух Свети каже преко пророка: Не постоје говори нити речи, где*

се не чује глас њихов (Пс. 18, 4). Због тога, ако се нека реч не изговори, она уопште не постоји.

Шта из овде прочитаног увиђамо? И тадашњи и садашњи јеретици тачно исповедање вере православне, сматрају сувишном ствари, јер, она, наводно, својим *префињеним* изразима *шкоди људима!* Тачније речено – шкоди само људским, земаљским интересима, у оно доба *Ромејском царству*, или тзв. *Византијском комонвелту*, а данас глобалистичком антицарству, које забрањује веровати да је православна вера једина истинска у овоме и свима световима. Јер тиме, авај, нарушавамо лажни мир и суживот, изграђен на либералној лажи званој толеранција, која толерише и грех и ђавола и лаж, све, све, само истину Христову не. Зато су и тадашњи и садашњи јеретици прибегли ђавољем решењу, тј. тврдњи да не треба о вери расправљати, улазити у доматске детаље, не треба истицати разлике између православља и јереси, православних и јеретика, већ се треба са њима молити, проповедати љубав, истину скрајнути, да не бисмо њоме увредили људе, тј. јеретике, а о Богу и старању да не увредимо Њега, нити једне речи, нити најмање бриге. А чули смо и шта свети Максим вели на то, да је прећутана

реч, исто што и одбачена и непостојећа реч. Зато, чујте сви ви *православни* ћутачи, који у сред борбе за веру, у сред јеретичке буре у Цркви не подижете свој глас, наводно чувајући црквени мир, а заправо чувајући сопствени комфор и материјалну уљуљканост. Јер је богохулно и помислити да је вама више стало до мира у Цркви, него светом авви Максиму, који прећуткивање вере православне сматра одбацавањем исте, а сваки мир ван истините вере отачке сматра погубном штетом, а не коришћу за Цркву. У осталом, ево његових разобличитељних речи о том лажном миру у Цркви, који је лишен истините вере православне: *Тада они (јеретици) рекоше: ...не ожалошћуј цара, који састави онај Типос, не да ишта одузме од онога по чему се Христос познаје, него ради умирења, да мир заведе у цркви, наређујући да се ћути о оним стварима које стварају несугласице. А човек Божји, бацивши се на земљу, одговори са сузама: Нека се добри и богољубиви цар не љути на моју ништавност, јер не могу да гневим Бога, прећуткујући оно што Он нареди да се казује и исповеда.*

По светом Максиму, дакле, не исповедити веру православну јавно, а данас то значи не осудити јавно

екуменизам као јерес, исто је што и одбацити веру православну и показати да је она у срцима таквих ћутача непостојећа. Дакле, није довољно само у срцу и *између четири зида* исповедати веру православну и одвраћати се од јереси екуменизма, на такав један прикривен начин, већ јавно, јасно и отворено. Управо то истиче свети исповедник и авва Максим, што ћемо видети и у даљем следу његовог дијалога са јеретицима. – *Троил (јеретик) рече (њему): Имај у срцу свом што хоћеш, нико ти не брани. – Одговори свети Максим: Но Бог свих није ограничио спасење само на срце човеково, рекавши: Ко се одрече мене пред људима, одрећи ћу се и ја њега пред Оцем својим који је на небесима (Мт. 10, 32). И божанствени апостол учи, говорећи: Јер се срцем верује за правду, а устима се исповеда за спасење (Рм. 10, 10). Кад дакле Бог, и Божји пророци, и апостоли наређују да се тајна вере исповеда речима и гласом, што доноси спасење целоме свету, онда није корисно налагати да се то вероисповедање покрива ћутањем, да се не би умањивало спасење људима.*

Јасно је, дакле, да за светог Максима прећутати своје православно вероисповедање значи одрећи се Бога. Зато се на другом месту пита: *Јер какав ћу изговор навести,*

не кажем Богу, него самој савести својој, ако се због славе и поштовања људског, које су уствари ништа, одрекнем праве вере која спасава оне који је љубе? ³

Друго, убојито средство против јереси, коме је свети авва Максим прибегао јесте прекид литургијског општења (саслуживања и причешћивања) и амдинистративног одношења (послушања) као предањски начин отпора јересима и проповедницима исте, посебно када такви носе високе црквене чинове и то давно пре него што је такав прекид општења канонски верификован на *Прво-другом цариградском сабору*, тек у 9. веку. То је једини језик који су јеретици разумели и тада и сада. Јер, њима цитирати Јеванђеље и свете оце, исто је што и глумоме шапутати. Прихватањем јереси, јеретици су погазили и једно и друго – ништа од тога њима више није ауторитет, нити више разумеју језик јеванђелски и светоотачки, духовно затупешви и заглувевши попут аспида. Зато као јединствено и учинковито средство, које одлично разумеју, јесте одлучни прекид општења са њима. То је учинио велики авва Максим, то је учинио и за нас велики авва

---

³ Притом, предивно је видети како управо на темељу исповедања вере православне, из таквог једног духовног основа, велики авва Максим црпе своју смелост, снагу и неустрашивост у подвигу исповедништва, говорећи својим гонитељима: *Ја се не бојим мука, пошто благочестиво поштујем Бога.* Знајући, дакле, да исповедање вере отачке сједињује са Богом.

Артемије, то и ми настављамо чинити, следећи њихов узвишени пример исповедништва. Колико је јеретицима тада тешко падало што свети Максим не жели да ступи у општење и да се причести на заједничкој литургији са њима, видимо у следећим редовима, у којима му се јеретици, прогонитељи овако обраћају: *Пошто цео Исток и они на Западу, наши противници и расколници, гледају у тебе, и због тебе се буне, не желећи да се сједине с нама у вери, нека Господ омекша твоје срце умилењем, да нам се придружиш, усвојивши Типос који смо ми саставили. Јер смо ми тврдо убеђени: ако ти приђеш овој светој цариградској цркви, пристаће уз нас сви који се због тебе и због учења твог отргоше од нас.*

Шта видимо из ових редова? Ни тада, као ни сада, јеретицима није толико сметало исповедање вере, писање и проповед светог Максима, колико им је сметало његово прекидање литургијског општења са њима. Јер су, како и сами јеретици-прогонитељи тога доба сведоче, по узору на светог Максима, као великог богословског ауторитета, многи прекидали општење са цариградским и другим патријарашким троновима тога доба, који су запали у јерес монотелитску. Притом, јеретици, разоткривају себе и тиме што православне,

који су са њима прекинули општење из разлога јереси, називају расколницима. Иста је ситуација и данас. Писали, говорили, јеретицима екуменистима је свеједно, нити се Бога боје, нити људи стиде, једини језик који разумеју, једини озбиљни потез, којим схватају у каквом су духовном блату и понору – јесте прекид сваког општења са њима. На то и садашњи, као и тадашњи јеретици одговарају на исти начин, нас православне, који из разлога њихове јереси не желимо са њима заједницу, називају расколницима. Дакле, за тадашње јеретике, а идући том логиком и за садашње, свети Максим и његови следбеници су били расколници. А ми са светим Максимом понављамо речи светог апостола Павла, изиђимо из њиховог места, поругу, тј. неправедну осуду да смо расколници, носећи (Јевр. 13, 13).

Даље, неправедно судећи светог Максима, јеретици га поновно запиташе: *Не општиш ли са цариградским престолом? Светитељ одговори: Не општим. Упиташе га: Зашто? Светитељ одговори: Зато што представници овога престола одбацише Четири Света Сабора⁴ преко (примања) Девет Поглавља, састављених у Александрији, и затим преко (примања) Изложења*

---

⁴ У време светог Максима званично су постојала и призната само прва четири васељенска сабора, њихово прихватање и следовање њима, био је знак православности, зато се он на те саборе и позива, као на мерило ортодоксије.

написаног патријархом Сергијем у овом граду, и недавно преко (примања) Типоса. – дакле, путем усвајања њихових јеретичких списа – И оно што преко Изложења догматизираше, то Типосом одбацише, и себе саме толико пута проклеше и разорише. Стога они који су сами од себе проклети, и од помесног у Риму сабора одлучени, и туђи свештенству, какве Тајне могу вршити? И какав Дух силази на оне које такви рукополажу? Но јеретици, и даље настављају са нападима на светог Максима, те веле:

Тада господин Сергије рече: Аво, свима пада тешко то што многи, гледајући на тебе, прекидају општење са Византијском црквом. Светитељ упита: Има ли кога, који би изјавио да сам му ја заповедио да не општи са Византијском црквом? Одговори господин Сергије: Сама чињеница да ти не општиш, врло многе одвраћа од општења. На то им човек Божји рече: Ништа није теже и жалосније него када човека изобличава сама савест његова; и нема веће слободе него када човека не кори савест његова. Знате за новачења која потекоше од списа Кира, бившег патријарха александриског, о девет поглавља, које усвоји и потврди цариградски престо патријаршки, и друге промене и додатке и

повреде светих Сабора, које починише првосвештеници византијске цркве: Сергије, Пир и Павле. Та новачења су позната свима црквама. И то је разлог што ја, слуга ваш, не одржавам општење са цариградском црквом.

Дакле, свети Максим само потврђује и истрајава на свом ставу да са онима који исповедају јерес, ма се они звали цареви и патријарси, не треба имати општење и тиме не само да се на нарушава, нити узнемирава савест православног хришћанина, већ, како вели велики Авва, тиме се хришћанска савест према Богу чува. Шта више, оптуживали су светог Максима да он није ни хришћанин, на шта је он одговарао: *Ти кажеш да ја нисам хришћанин, али Бог каже да ја јесам хришћанин, и остајем то непоколебљиво.*

Последње, можда најотровније питање које тадашњи јеретици заједљиво упутише светом Максиму, а садашњи још заједљивије нама, јесте следеће: *Шта дакле, ти се једини спасаваш, а сви остали пропадају? Одговори им светитељ: Када се у Вавилону сви људи клањаху златном телету, света три Младића никога не осудише на погибао, јер не гледаху на туђа дела, него само на себе, да не би отпали од истините вере. Тако исто и Данило, бачен у јаму, не осуди оне који се не*

молише Богу по наређењу Даријевом, него мишљаше на себе и стараше се о себи, и вољаше умрети него сагрешити Богу и бити бијен од своје савести због нарушења Божјег закона. Не дао стога Бог ни мени, да кога судим, или говорим како ћу се само ја спасти. А колико могу готов сам умрети него савест своју смутити, сагрешивши ма чиме против православне вере. Они га упиташе: А шта ћеш радити, када се Римљани сједине са Византијцима? Јер јуче стигоше из Рима два преговарача, и сутра у недељу причестиће се са патријархом Пречистим Тајнама. Преподобни одговори: Макар се сва весељена стала причешћивати с патријархом, ја се нећу причестити с њим. Јер знам да Дух Свети, преко апостола Павла, и Анђеле предаје анатеме, ако би другачије објавили Еванђеље, уносећи што ново (Гал. 1, 8).

Јасно је, питање да ли се само он, тј. ми спасавамо, јесте хуманистички утемељено. Ово питање у себи носи хуманистички, парламентарни, протестантски доживљај Цркве, у којој је меродавна људска маса, већина, или тзв. гласачка машина, а не Христова истина вере православне. Дакле, само ово питање, које и нама данас јеретици-екуменисти и њихове присталице, следбеници

упућују, показују недостатак здраве црквене свести, и православне еклисиологије, која Цркву схвата као заједницу у Христу са свима светим, који су од вајкада живели и са свима православно стојећима, а не са оним несветима који данас живе, а криво верују. Ово питање имплицира и патетично указује како је наводно став светог Максима, а тиме и наш, својеврсни ексклузивитет, који је супротан хришћанском смирење. Но, свети авва Максима јасно прави разлику и дистанцу од патетичног и лажног смирења, које је заправо малодушни отказ од исповедничког и светоотачког смелог одстојавања у вери и бедно следовање широком путу већине, на коме нико никога не гони, нити има препрека. Ми хвалимо пут исповедништва и спрам својих малих снага га следимо, не судимо и не осуђујемо никога, али осуђујемо јерес, ћутање и компромис са савешћу у стварима вере, управо попут светог Максима Исповедника.

А, предстојатељи Цркава јесу заиста попут анђела, но, ми чујемо страшне речи светог Максима, где вели да Дух Свети, а не апостол Павле, и анђеле предаје анатели ако уче друкчије, него што Јеванђеље објављује и свети оци оставише. Следећи у потпуности пример, пут и

начин бробе светог Максима Исповедника, тиме следимо и пут нашег блаженопочившег старца и епископа Артемија. Све то чинимо сходно предању и светог Јустина Ћелијског, нашег истинског духовног деде, јер се његово предање искрено и неокрњено једино у нашој Епархији сачувало, а он вели да нама треба светоотачка и исповедничка смелост, посебно у овим данима, тако тешким за православље и Цркви Христову. Залуд се данас светим Јустином ките они који његово предање газе, јер ко не држи предање светог Јустина, не поштује ни њега самог.

Овај данашњи величанствени сабор, ово предавање које чујете јесте настојање не да говоримо ми, већ да дамо прилику да овде говоре речи и дела великог богослова Цркве Христове, светог Максима Исповедника и мученика, кога је наш блажене успомене старац свим срцем волео, ценио, проучавао и следовао, посебно у овим временима када услед насртаја јереси треба да тријумфује не ћутање, не кукавичлук, не малодушност у одбрани вере, већ светоотачка и исповедничка смелост, какву је показао свети Максим Исповедник, на којој је истрајавао и блажене успомене наш свети авва Артемија, на којој и ми, спрам својих невеликих снага, али са

поуздањем у Бога, истрајавамо. Зато ћемо и ово предавање завршити не својим речима, већ речима светог Максима Исповедника, који попут својеврсног свог и нашег закључка каже: *Нека се уклоне од Цркве саблазни, које уведоше поменути људи (јеретици)! Нека се уклоне са онима који су их увели! Нека се отстрани с пута камен спотицања, и ви (јеретици) пођете глатким путем Еванђеља, очишћеним од сваке јереси! И када будем видео да је црква цариградска онаква каква је раније била, тада ћу и ја бити према њој какав сам раније био, и обновићу општење с њом без икаквог потстицања од стране људи. А док у њој буду биле јеретичке саблазни, и архијереји – саблазнитељи, дотле ме никакве речи ни дела неће навести да са њима успоставим општење.*

А ми, овде сабрани, на ове његове исповедничке речи кажемо - АМИН!

*Хорепископ новобрдски и панонски Максим
Манастир светог Николаја Мирликијског, Лозница, код
Чачка 2. 6. 2024. Лета Господњег*